

column

door Kiza Magendane

Klasse-overstijgend bondgenootschap als voorwaarde voor een effectieve strijd

Ik beseft dat ik een karikatuur maak van de middenklasse-millennial die door de toenemende woonarmoede voor het eerst de straat op gaat

Tijdens de mars van het Woonprotest, eerder deze zomer in Amsterdam, werd ik door een onverwacht ongemak overvallen. Dat kwam omdat veel demonstranten bij dit protest jongeren waren uit de middenklasse, die gefrustreerd waren over het feit dat ze geen woning konden kopen en dat hun huurwoning te duur was. Daardoor hadden zij een paar cappuccino's en vliegvakanties minder te besteden. Ik beseft dat ik hiermee een karikatuur maak van de middenklasse-millennial die door de toenemende woonarmoede voor het eerst de straat op gaat. Maar die karikatuur heeft een doel: illustreren hoe maatschappelijke vraagstukken pas politieke aandacht krijgen als ze de belevingswereld van de middenklasse raken. En dat kan anders, vooral als we klasse- en grensoverschrijdende vraagstukken te lijf willen gaan.

Aan de onderkant van de woonarmoede treffen wij dak- en thuislozen. Tussen 2009 en 2019 verdubbelde volgens cijfers van het CBS het aantal daklozen van 17.800 naar 39.300 mensen. Het is belangrijk om te vermelden dat het CBS een nauwe definitie van dak- en thuisloosheid hanteert. Hierdoor worden bijvoorbeeld vrouwen en gedocumenteerde mensen die geen gebruik maken van de nachtopvang niet meegeteld. Hetzelfde geldt voor economische dak- en thuislozen, die door een scheiding of baanverlies plotseling bij vrienden of familie op de bank moeten slapen. Branchevereniging Valente, die onder meer opkomt voor de belangen van dak- en thuislozen, schatte in 2019 op basis van eigen data en definitie dat Nederland 100.000 dak- en thuislozen kent.

Foto: Herman Wouters

Er rust een stigma op dak- en thuisloosheid, namelijk de gedachte dat het vooral aan dak- en thuislozen zelf te wijten is dat zij geen dak boven hun hoofd kunnen krijgen. Maar wat ik de afgelopen maanden heb geleerd van experts zoals stadsgeograaf Cody Hochstenbach ¹ en onderzoekster Catelijne Akkermans ², is dat dakloosheid het resultaat is van een liberaal woonbeleid dat zelfredzaamheid centraal heeft gesteld. In de praktijk worden rijke mensen met instrumenten zoals de hypotheekrenteaftrek geholpen om een woning te kopen, terwijl dak- en thuislozen allerlei vernederingen moeten ondergaan voordat zij een fatsoenlijke woning kunnen krijgen – zo moeten ze 'woonvaardig' worden.

Terwijl ik meeliep met het Woonprotest zag ik, naast de genoemde frappuccino drinkende middenklasse-millennials, een gemêleerd gezelschap aan demonstranten. Er waren anarchisten die woningbezit tot een misdaad tegen de menselijkheid verklaarden. Maar ook traditionele linkse partijen die zich inzetten voor de belangen van kwetsbare groepen aan de onderkant van de samenleving. De hippe millennials met vlaggen met daarop de logo's van GroenLinks en Volt liepen vrolijk mee. Ik vroeg mij af of de laatste twee genoemde groepen ook de straat op waren gegaan om het belang van dak- en thuislozen te behartigen. Ik was bezorgd dat het woonprotest geïmproviseerd zou worden door jongeren uit de middenklasse die vanwege de woonarmoede geen betaalbare koop- of huurwoning kunnen vinden, terwijl duizenden dak- en thuislozen tussen wal en schip blijven vallen. Ik maakte mij zorgen dat het belang van kwetsbare groepen zoals dak- en thuislozen ondergesneeuwd zou raken in de nieuwe invulling van de woningmarkt.

1 | <https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/lees/artikelen/2020/waarom-er-zoveel-daklozen-in-nederland-zijn.html>

2 | <https://www.vn.nl/rechtvaardiger-dak-en-thuislozenbeleid/>

Toch is de diversiteit van de demonstranten bij het Woonprotest een goede illustratie van hoe je bondgenootschappen voorbij eigen groepen en klasse kunt bouwen

Lessen trekken uit het Woonprotest

Toch is de diversiteit van de demonstranten bij het Woonprotest een goede illustratie van hoe je bondgenootschappen voorbij eigen groepen en klasse kunt bouwen. Eén van de grootste uitdagingen in ons politieke systeem is de kloof tussen diverse bevolkingsgroepen, waardoor mensen elkaar niet meer voorbij de sociale lagen treffen om een gezamenlijke strijd te voeren. Dure begrippen zoals secularisatie, ontzuiling en diplomademocratie worden gebruikt om deze kloven te verklaren. Toch worden Nederlanders ondanks deze kloven, net als alle bewoners van de planeet aarde, getroffen door klasse- en grensoverschrijdende vraagstukken. Surveillance kapitalisme, pandemieën en klimaatverandering discrimineren niet op basis van klasse – al worden arme mensen harder getroffen door de excessen daarvan.

Daarom is het zonde dat groepen zich steeds mobiliseren op basis van hun particuliere belangen. Dat is een vorm van identiteitspolitiek. De boeren komen op voor hun belang. Het klimaatvraagstuk wordt nog steeds als een immateriële strijd gezien; het zijn vooral jongeren en 'hoogopgeleiden' die zich inzetten voor klimaatacties. De geschiedenis leert ons echter dat politieke verandering pas plaatsvindt als gemarginaliseerde groepen erin slagen om bondgenootschappen voorbij hun eigen groepen te vormen. Kortom: wil je effectief in jouw strijd zijn, zorg er dan voor dat je voorbij je eigen groep bondgenoten vindt om een gezamenlijke strijd te voeren.

Wat dat betreft kunnen activisten en politici van nu en morgen lessen trekken uit het Woonprotest. Het is altijd ongemakkelijk om mensen uit verschillende groepen in hetzelfde huis te krijgen. Wij moeten elkaar ook blijven herinneren aan het feit dat de belangen van kwetsbare groepen niet ondergesneeuwd mogen raken in een brede coalitie. Maar er is altijd een grotere vijand of een grotere strijd die onze particuliere belevens overstijgt. Als we onze krachten bundelen, kunnen wij effectiever strijden. We hebben zowel strategen als doeners nodig. Zo kunnen gedetailleerde beleidsvoorstellen en de barricades elkaar aanvullen. Voor het grotere verhaal. ●

Kiza Magendane is politicoloog, schrijver en columnist. Daarnaast werkt hij bij denktank The Broker. Zijn boek *Met Nederland in therapie* verscheen dit najaar bij Uitgeverij Prometheus.

Als we onze krachten bundelen, kunnen wij effectiever strijden

Wat betekent het om op te groeien onder een regime dat nauwelijks ruimte biedt voor individuele vrijheid en dat elke vorm van verzet keihard neerslaat? Waar die vraag voor veel mensen in Nederland een theoretische is, hoeven Shermin Amiri en Araz Abbas geen beroep te doen op hun verbeelding.

Interview door Daniël Boomsma

'Een democratie kan niet zonder vreedzaam georganiseerd verzet'

Dubbel-
interview

Shermin
Amiri

Araz
Abbas

